

Ταξίδι χωρίς επιστροφή

Απόσπασμα από το μυθιστόρημα

Οι νεκροί περιμένουν

Διδώ Σωτηρίου

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ: «Το ταξίδι χωρίς επιστροφή των Αρτακηνών προσφύγων»

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ: Μαίρη Κουρκουζέλη

ΣΧΟΛΕΙΟ: Γυμνάσιο Νέας Αρτάκης

ΤΑΞΗ: Α' Γυμνασίου

ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 9 ώρες

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ: Ιστορία, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Νέα Ελληνική

Γλώσσα, Πληροφορική, Γεωγραφία

Γενικός σκοπός του διδακτικού σχεδίου

Το κείμενο αποτελεί ιδιαίτερα πρόσφορο πεδίο για τη βαθύτερη κατανόηση του ιστορικού φαινομένου της προσφυγιάς διαχρονικά, μέσω της αισθητικής απόλαυσης που προκαλεί η ανάγνωση ενός λογοτεχνικού κειμένου.

Επίσης, βασικό κίνητρο για την επιλογή του θέματος αποτελεί το ενδιαφέρον της διδάσκουσας για τη γνωριμία των παιδιών με πλευρές του ιστορικού παρελθόντος που δεν τους είναι μακρινές, αλλά ζουν δίπλα τους.

Παράλληλα, η πρόταση θα δώσει την ευκαιρία στους/στις μαθητές/τριες να συνθέσουν το κείμενό τους σε ψηφιακή μορφή, με το δικό τους προσωπικό ύφος και να δραματοποιήσουν όσα έμαθαν, για να «δημιουργήσουν» συγκεκριμένα νοήματα σε δεδομένο επικοινωνιακό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο (ΦΕΚ:58760/10 Δεκεμβρίου 2021), αποσφραγίζοντας τη διάθεση των μαθητών/τριών για προσωπική έκφραση (ΦΕΚ Β 5871 – 15.12.2021).

Ειδικοί στόχοι

Ως επιμέρους στόχοι θα μπορούσαν να τεθούν οι εξής:

- Να κατανοήσουν την έννοια της προσφυγιάς και να συνδέσουν το φαινόμενο με τη σύγχρονη εποχή.
- Να ψυχογραφήσουν τους ήρωες/πρωταγωνιστές και να συναισθανθούν κάθε άνθρωπο που αναγκάζεται να εγκαταλείψει τον τόπο του (ενσυναίσθηση).
- Να γνωρίσουν ανθρώπους του περιβάλλοντός τους που μεταφέρουν τις μνήμες των προσφύγων προγόνων τους.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση της Τοπικής με τη Γενική Ιστορία.
- Να αναπτύξουν συνείδηση «ιστορικού» μέσω της συμμετοχής τους σε ερευνητικές διαδικασίες διαφόρων ζητημάτων Τοπικής Ιστορίας.

-
- Να αποκτήσουν συνεργατικές και επικοινωνιακές δεξιότητες, ενδυναμώνοντας την προσωπική και τοπική ταυτότητα.
 - Να νιώσουν σεβασμό και να ενδιαφερθούν για τη διαφύλαξη αλλά και την αξιοποίηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.
 - Να εξοικειωθούν με τη δικτυακή έρευνα, τον εντοπισμό, την ανάλυση και την επεξεργασία των πληροφοριών που υπάρχουν στο διαδίκτυο.
 - Να αποκτήσουν δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν να αποτυπώσουν οι ίδιοι σε ηλεκτρονική μορφή και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους.
 - Να συντάσσουν κείμενα με την ιστορική γνώση που έχει αποκομιστεί και να προχωρούν στην ανακοίνωση αυτής προφορικά, γραπτά ή ψηφιακά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με το φαινόμενο της προσφυγιάς, αναθεωρώντας, αν χρειαστεί, τη στάση τους απέναντι στους πιο τυραννισμένους ανθρώπους, τους πρόσφυγες.

Να προβληματιστούν σχετικά με την έννοια της αλληλεγγύης, του σεβασμού, της αποδοχής της διαφορετικότητας, της ξеноφοβίας, της ανάγκης για συνεννόηση και συνύπαρξη των ανθρώπων απ' όπου κι αν προέρχονται.

Οργάνωση της διδασκαλίας

- Ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας
- Ανομοιογενής τρόπος σύστασης των ομάδων τόσο σε επίπεδο μαθησιακής επίδοσης όσο και σε επίπεδο ιδιαίτερων ικανοτήτων (π.χ. στο χειρισμό υπολογιστή ή στην παραγωγή ψηφιακού κειμένου)
- Ανακαλυπτική και διερευνητική προσέγγιση της γνώσης
- Προηγούμενη γνώση εντοπισμού διαδικτυακών πηγών
- Υποστήριξη του σχεδίου διδασκαλίας από τα φύλλα εργασίας
- Ο/Η διδάσκων/ουσα ως εμπυχώτρια, συντονίστρια, συνερευνήτρια, συνοδοιπόρος
- Η διδακτική πρόταση ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση και τον αναστοχασμό.

1η Διδακτική παρέμβαση - Αφόρμηση Ανάλυση δραστηριοτήτων

- ➔ Ο/Η εκπαιδευτικός χωρίζει τους/τις μαθητές/τριες σε ομάδες 5 ατόμων και προβάλλει στον προτζέκτορα το κείμενο του σχολικού βιβλίου *Ταξίδι χωρίς επιστροφή* με τη μορφή της ψηφιακής αφήγησης (<https://youtu.be/zSPihEu5Ok>).
- ➔ Μετά την προβολή, ο/η εκπαιδευτικός τους/τις καλεί να συζητήσουν και να προσδιορίσουν την εποχή, τον χώρο, τα πρόσωπα του έργου, το χαρακτήρα του καθενός, τα συναισθήματά τους, καθώς και τις μεταξύ τους σχέσεις.
- ➔ Οι μαθητές/τριες στο πρώτο φύλλο εργασίας συμπληρώνουν συνεργατικά έναν εννοιολογικό χάρτη που δημιουργήθηκε με το διαδικτυακό εργαλείο bubbl.us και περιλαμβάνει για κάθε πρόσωπο του έργου, τις αντιδράσεις του στο άκουσμα της τραγικής είδησης για τον αναγκαστικό ξεριζωμό, το χαρακτήρα, τα συναισθήματά του και τις σχέσεις που έχει διαμορφώσει με άλλα πρόσωπα.
- ➔ Οι ομάδες συζητούν τα αποτελέσματα στην ολομέλεια και ο εκπαιδευτικός συνοψίζει τα κύρια σημεία αυτού του μέρους.

Αλίκη

προβληματισμός, απορίες

πανανθρώπινο αντιπολεμικό μήνυμα ειρήνης, συναδέλφωσης και ισότητας

οργή

συντριβή

ευαισθησία

πόνος

συγκίνηση

θλίψη

αγάπη για την πατρίδα

αγωνία για το μέλλον

...αγκομαχούσε κι η καρδιά μου από αγωνία

Γιατί πάλι αυτή η αναταραχή κι η τρικυμία;

Θα ήθελα να πέσω στην αγκαλιά της θείας Ερμιόνης και να της πω πόσο την είχα παρεξηγήσει και πόσο καλή ήταν.

Εκείνη τη στιγμή μου φάνηκε πως άνοιξαν δυο πελώρια παράθυρα και μπήκε φως, αέρας και ήλιος μέσα στην μικρή ψυχή μου που πνιγότανε.

Εδώ κι εκεί αμέριμνοι οι χωρικοί με τις κουμιστές τους βράκες, σκάλιζαν τη γης και όργωναν τ' αμπέλια που θα πότιζαν αύριο με το χυμό τους το κέφι των εύθυμων Σμυρνιών, για να τραγουδούν και ν' αγαπούνε...

Τι νέες βαριές εκπλήξεις μας φύλαγε το μέλλον;

Γύρισα μόνο και την κοίταξα με μάτια δακρυσμένα και γεμάτα αγάπη.

Αισθανόμουν ανατριχίλες, σαστισμάρα και διάθεση να κλάψω

Μέσα μου πάλευε η συγκίνηση με την οργή

Να 'ταν από Θεού δοσμένο τότε, δε θα 'ταν πόλεμος, θα 'ταν σεισμός, αστροπελέκι, πλημμύρα. Τούτη τη συμφορά ποιοι άνθρωποι να τη φτιάχναν και γιατί;

Θα ξαναδώ τη μητέρα μου;

Τα μάτια μου παίζανε νευρικά αρπάζοντας εκείνες τις όλο γαλήνη εικόνες του ήρεμου τοπίου

Ένωσα το ίδιο αίσθημα που είχα όταν μ' έστειλαν μακριά απ' το σπίτι μου, με τη γκρίζα εκείνη βαλιτσούλα και τα σταχτιά σύννεφα στην καρδιά

Γιατί οι άνθρωποι του τόπου μας έπρεπε να τρέχουν κυνηγημένοι και να σκοτώνονται. Γιατί να καίγονται πάλι τα σπίτια τους και τα σπαρτά τους και οι ελπίδες τους; Γιατί δε βρισκόταν ένας τρόπος να ζει ο καθένας στη γη των προγόνων του και να τη δουλεύει ήσυχια και καλά, είτε Τούρκος ήταν είτε Έλληνας;

Θα γυρίσω τάχα ξανά στ' αγαπημένα τούτα σοκάκια;

Ανάλυση δραστηριοτήτων 2η Διδακτική παρέμβαση (2 ώρες)

- ➔ Σε ένα PowerPoint ο/η εκπαιδευτικός προβάλλει σύντομες πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό σχετικά με τη Μικρασιατική καταστροφή, την έλευση και την εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα των αρχών του 20^{ου} αιώνα, καθώς και τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης των πρώτων προσφύγων στη χώρα μας.
- ➔ Οι μαθητές/τριες παρωθούνται να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους δημιούργησαν όσα είδαν και άκουσαν για τους πρόσφυγες, διατυπώνουν ελεύθερα τις απορίες τους, συζητούν...

Ο εκπαιδευτικός έντεχνα κατευθύνει το διάλογο στο φαινόμενο της προσφυγιάς στις μέρες μας, ζητώντας να μάθει τι γνωρίζουν οι μαθητές/τριες για τους Σύριους και άλλους πρόσφυγες που έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

- Συζητούν πώς έχει επηρεάσει τη δική τους ζωή ή τη ζωή άλλων ανθρώπων η παρουσία προσφύγων, γνωρίζουν πού φιλοξενούνται σήμερα πρόσφυγες στην Ελλάδα ή το πιο κοντινό σε αυτούς/ές Κέντρο Φιλοξενίας Προσφύγων στη Ριτσώνα, πώς φαντάζονται ότι αισθάνεται ένας συνομήλικός τους πρόσφυγας στον τόπο τους, πώς βιώνουν μέσα τους το γεγονός ότι κάποιοι είναι κι αυτοί απόγονοι Μικρασιατών προσφύγων κ.α.

Η λάμψη

Εχαμογέλασ'η αυγή
κι η πούλια πάει στη δύση,
πάν'τα πουλάκια για
βοσκή κι' οι λυγερές στη
βρύση Θάλασσα πλατιά,
μαγκούφα ξενιτιά.

Παραδοσιακό Αρτάκης

Η Αρτάκη πριν την Καταστροφή

Πανοραμική άποψη Αρτάκης Κυζίκου Μικράς Ασίας από τον λόφο του Αγίου Συμεών. 1920

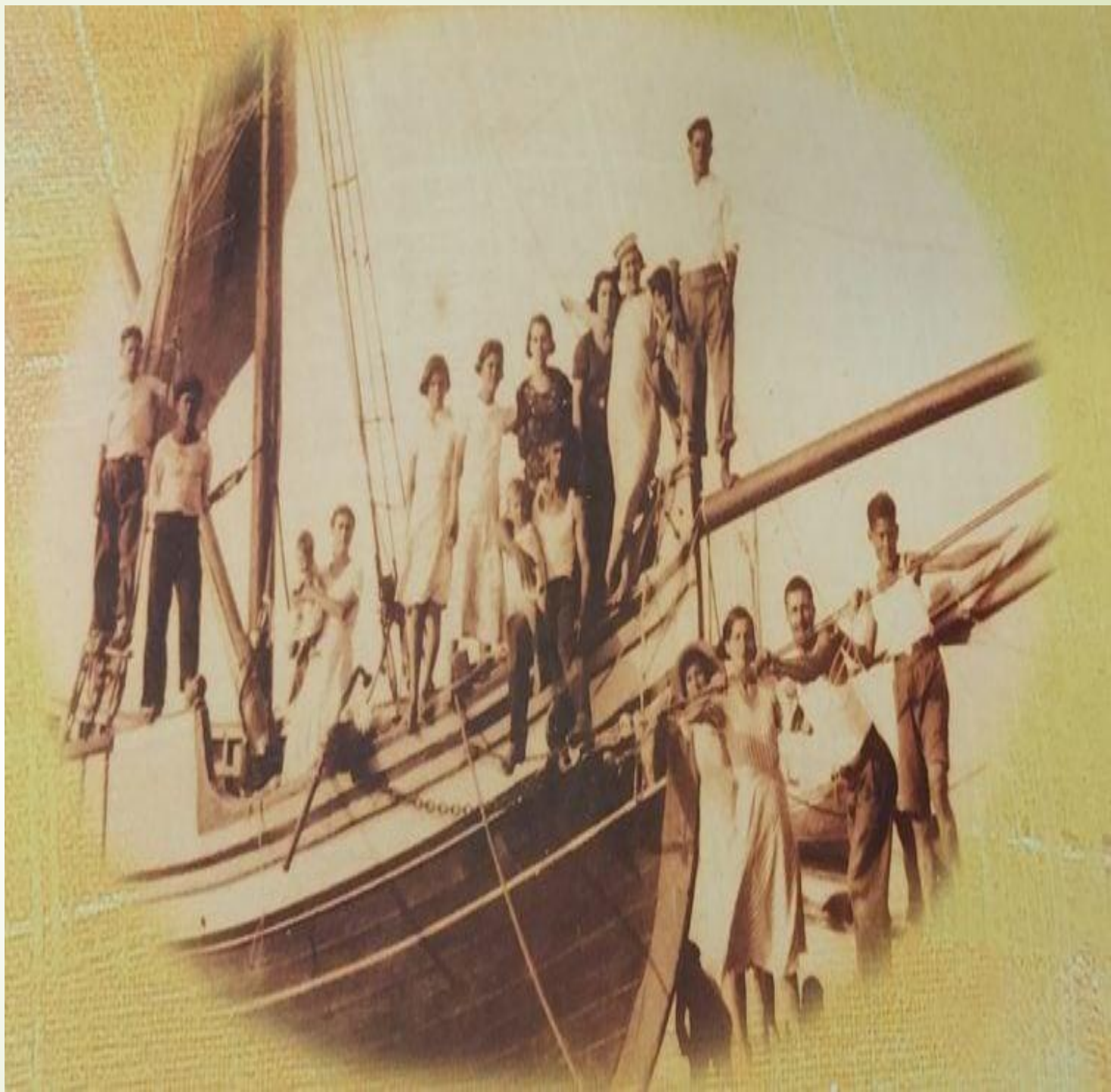

Τὸ διοικητήριο τῆς Ἀρτάκης στὴν παραλία (1921) μὲ ὑψωμένη τὴν ἑλληνικὴ σημαία. Πηγή: Ἱστοσελίδα Ἐκδόσεως «Κύζικος»

*Κερδίζαμε το ψωμί μας στην
αλμύρα της θάλασσας...*

*Σε, μωρ' σε, σε καινούργια βάρκα
μπήκα,
σε καινούργια βάρκα μπήκα και
στον Αϊ-Γιώργη βγήκα.*

*Βρίσκω ναύτες παλικάρια που
ψαρεύανε για ψάρια.
– Έχετε ψαράδες ψάρια,
αστακούς και καλαμάρια;
– Έχουμε γλυκιά σαρδέλα για την
όμορφη κοπέλα,
έχουμε και τα λαβράκια που τα
τρών' τα κοριτσάκια,
έχουμε και καλαμάρια, που τα
τρών' τα παλικάρια.
– Βούρλωσέ τα, πέρασέ τα, στην
παλάντζα ζύγισέ τα.*

Πηγή φωτογραφίας: ertnews.gr

Πηγή Αρτακεία Κρήνη ή Παγάθο στην Αρτάκη Κυζίκου

Στην Αρτάκη Κυζίκου λειτουργούσε το περίφημο Αρρεναγωγείο ένα κτίριο κόσμημα μικρογραφία του Πανεπιστημίου Αθηνών που εγκαινιάστηκε το 1911 από τον Μητροπολίτη Κυζίκου Γρηγόριο Ζερβουδάκη, κατοπινό Οικουμενικό Πατριάρχη. Πηγή: ιστοσελίδα mikrasiatis.gr

<http://plagia-paionias.blogspot.com/2020/04/erdek.html>

Ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀρτάκης, δείγμα τῶν λαμπρῶν ἰδρυμάτων, ποὺ ἀφήσαμε στὰ μέρη μας

Παραλία της Άρτάκης. Διακρίνεται ο Ναός του Αγίου Νικολάου

<http://plagia-paionias.blogspot.com/2020/04/erde.html>

πρώτοι στο τραγούδι, στο γλέντι

SMYRNA FIGS
packed by
P. Baidji & Son, Smyrna.

και στην παρέα...

Γλέντι στη Σμύρνη με την κομπάνια του βιολιστή Γιάννη Αλεξίου, ή Γιάγκου Βλάχου ή Γιοβανίκα. Αρχές του 20ού αιώνα.

Πηγή: <https://www.ertnews.gr/>

Αποψη της Αρτάκης Κυζίκου από τη Νήσο Κερά. Αριστερά ο Άγιος Νικόλαος και δεξιά το Διοικητήριο

Η Καταστροφή ...

Η Μικρασιατική Καταστροφή υπήρξε αναμφίβολα

η μεγαλύτερη συμφορά που γνώρισε ο ελληνισμός

από τη σύσταση του ελληνικού κράτους

μέχρι τις μέρες μας.

- *Στην Πόλη σφάζουνε τ' αρνιά, στην Σμύρνη τα κριάρια και μέσα στο Εσκή Σεχήρ, σφάζουν τα παλληκάρια.*
- *Πολλές μανούλες κλάψανε, άς κλάψει κι η εδική μου.. Στο ύψωμα στην Άγκυρα θα θάψουν το κορμί μου.*
- *Εσκισεχίρ ψηλό βουνό πού'σαι γιομάτο χιόνια μας κάψαν τη καρδούλα μας, για όλα μας τα χρόνια.*
- *Σαγγάριε, Σαγγάριε και συρματοπλεγμένε μας έχεις κάψει την καρδιά, αναθεματισμένε.*

Παντού ερείπια, δάκρυα, πόνος ...

*Suicide
La passione di Soguello*

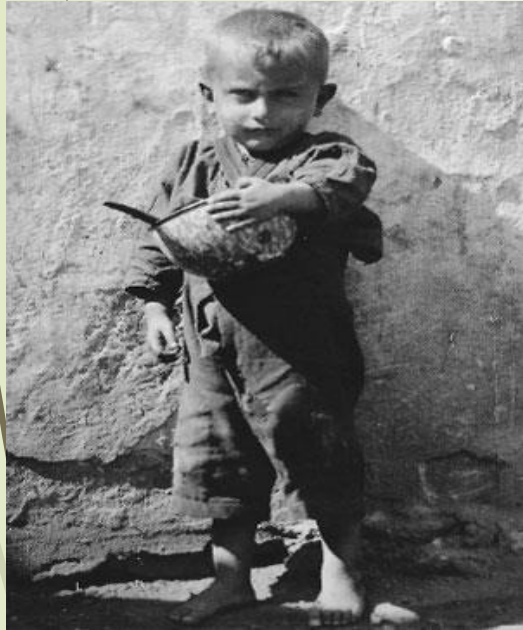
- Ένα από τα δυνατώτερα συναισθήματα που πήρα μαζί μου απ' τη Σμύρνη ήταν το συναίσθημα της ντροπής, διότι άνηκα στο ανθρώπινο γένος

Έγραψε ο Αμερικανός Πρόξενος στην Σμύρνη Τζωρτζ Χόρτον (George Horton) για τις σφαγές Ελλήνων και Αρμενίων

Ο Ξεριζωμός...

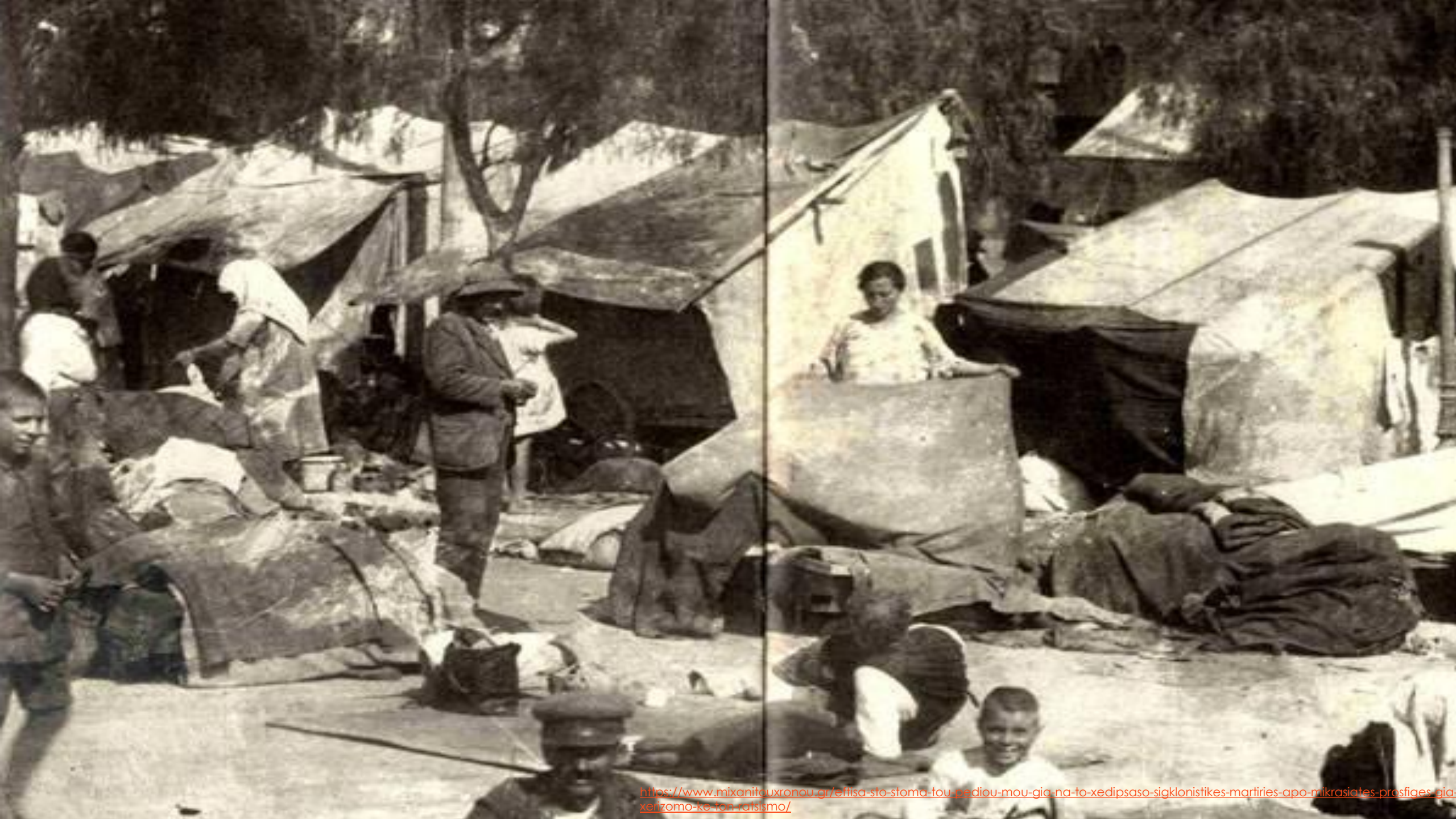

*Αν αρχινήσω και τα πω τα πάθη μου τραγούδια,
η μαύρη γης θα ξεραθεί, δε βγάνει πια λουλούδια.*

Η γιαγιά Μαριγώ απέ την Αλώνη του Πασαλιμανιού

<https://mikrasiatis.gr/i-giagia-marigo-ape-tin-aloni-tou-pasalimaniou-ta-leei-oula/>

Η Δημιουργία...

Αποψη Κεντρικής Παραλίας Νέας Αρτάκης με την εκκλησία των Αγίων Δώδεκα Αποστόλων και το Ασβεστοκάμινο στο βάθος

**Με τη καρδιά, με τη πνοή,
Τι πόνους και τι πάθος
πήραμε τη ζωή μας·
λάθος! κι αλλάξαμε
ζωή.**

**Γ. Σεφέρης
«Άρνηση»**

**Φορτώνοντας τα δίχτυα στο καϊκάκι
για να τα πάνε στο Μοτόρ.**

Πρόσφυγες στη Νέα Αρτάκη

Ρίχνοντας τα καϊκια στη θάλασσα για να βγουν στη δουλειά.

Ο αγώνας για επιβίωση

<https://www.ert.gr/>

Στα πρότυπα του Αρρεναγωγείου της Αρτάκης χτίστηκε το 1^ο Δημοτικό Σχολείο της Νέας Αρτάκης με την προσωπική εργασία των κατοίκων και την οικονομική βοήθεια των «εν Αμερική Αρτακινών προσφύγων», οι οποίοι έστειλαν χρήματα για την αποπεράτωσή του. Το σχολείο ολοκληρώθηκε το 1931 και εγκαινιάστηκε από τον τότε Υπουργό Παιδείας Γεώργιο Παπανδρέου.

Φωτογραφία ντοκουμέντο όπου μαθητές συμμετέχουν σε παιχνίδι με το δάσκαλό τους έξω από προσφυγικά σπίτια της Ν. Αρτάκης στο ύπαιθρο.

“Σαν να χαν ποτέ τελειωμό τα πάθια κ’οι καϋμοί του κόσμου”

Αλ. Παπαδιαμάντης

Χτες

Σήμερα

Δραστηριότητα μαθητών (με βάση το φύλλο εργασίας)

- Μετά την Καταστροφή, το κεντρικό πρόσωπο του αποσπάσματος, η Αλίκη, βρίσκεται σε κάποιο τόπο της Ελλάδας, τη σημερινή Νέα Αρτάκη της Εύβοιας. Να γράψετε συλλογικά/συνεργατικά μία σελίδα του ημερολογίου της Αλίκης ή μία επιστολή της σε κάποιο πρόσωπο της οικογένειάς της που βρίσκεται πρόσφυγας σε άλλη πόλη στην Ελλάδα.
- Προσπαθήστε να περιγράψετε μέσα από τα μάτια του κοριτσιού τις δραματικές συνθήκες ζωής της ίδιας και εκατοντάδων προσφύγων που κατατρεγμένοι κατέφυγαν στη Ν. Αρτάκη, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν καθημερινά, τις σχέσεις τους με τους ντόπιους, την πικρία του ξενιτεμένου, τη νοσταλγία για την πατρίδα, αλλά και την πυγμή του ανθρώπου μπροστά στον επίπονο και οδυνηρό αγώνα για ελπίδα και επιβίωση...

Μη διστάσετε να αναζητήσετε πληροφορίες από Αρτακηνούς προσφυγικής καταγωγής, συγγενείς και φίλους που γνωρίζουν τα γεγονότα από αφηγήσεις των ίδιων των προσφύγων. Μπορείτε να βρείτε φωτογραφικό υλικό και χρήσιμα στοιχεία για την εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων στη Νέα Αρτάκη στη συνέντευξη του προέδρου και του γενικού γραμματέα του Συλλόγου Αρτακηνών Κηζικηνών με έδρα τη Νέα Αρτάκη στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ertnews.gr/anadromes/i-egkatastasi-ton-mikrasiaton-prosfygon-sti-nea-artaki-eyvoias-fotoreportaz>.

Ακολουθεί συζήτηση στην οποία οι μαθητές/τριες διατυπώνουν τις απορίες τους για την εργασία, ενώ ο/η εκπαιδευτικός προσπαθεί να τους ενθαρρύνει στην αναζήτηση μαρτυριών χωρίς φόβο ή δειλία.

Ανάλυση δραστηριοτήτων

3η Διδακτική παρέμβαση (3 ώρες)

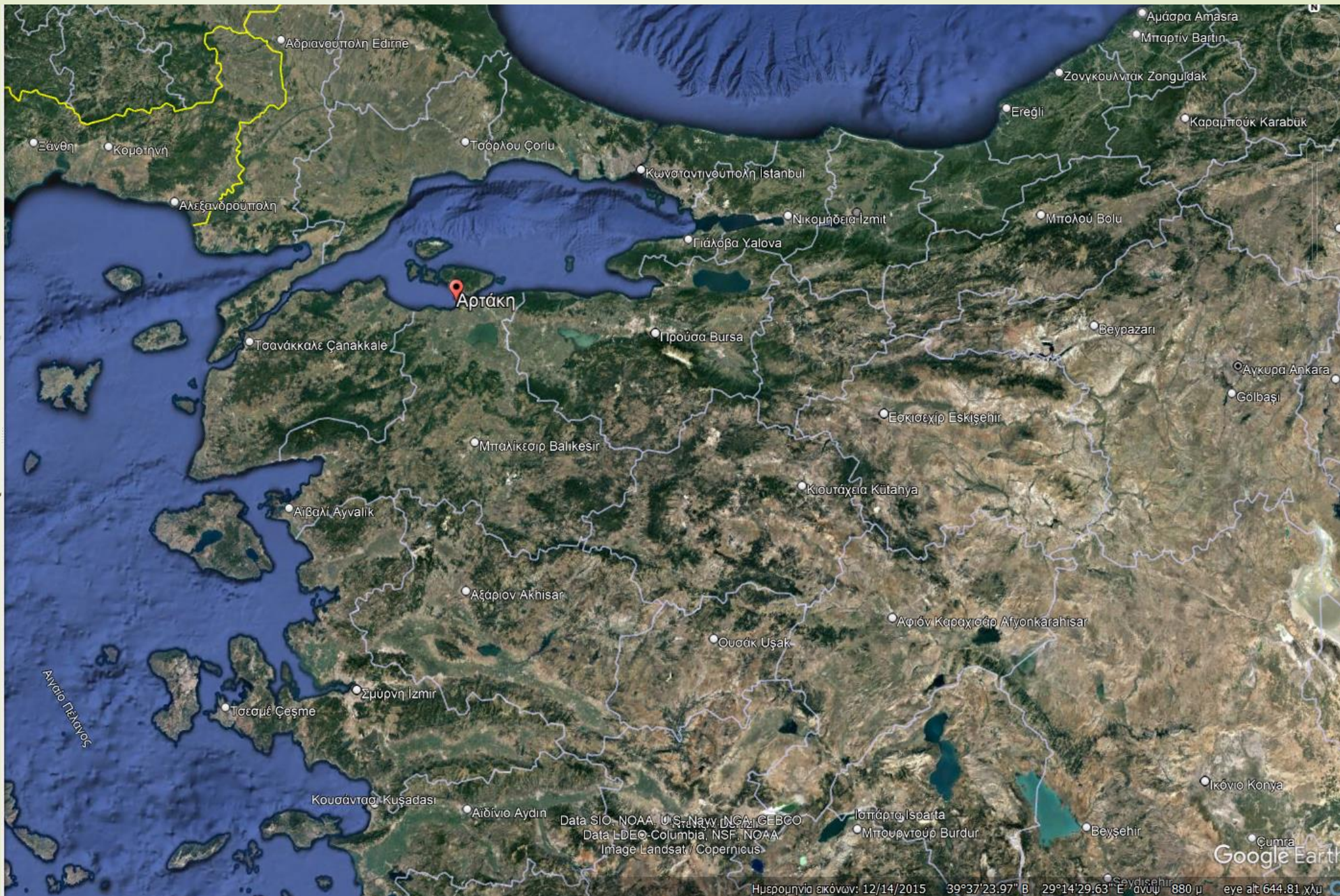
- Αρχικά ο/η εκπαιδευτικός εστιάζει την προσοχή των μαθητών/τριών στα ονόματα των περιοχών της Μικράς Ασίας, *Αϊδίνι* και *Μπουτζάς*, που αναφέρει η Δ. Σωτηρίου στο απόσπασμα.
- Μέσω του προγράμματος **Google Earth** που είναι εγκατεστημένο στην επιφάνεια εργασίας του κεντρικού ηλεκτρονικού υπολογιστή, οι μαθητές/τριες αναζητούν στο χάρτη το Αϊδίνι, τον Μπουτζά και την Αρτάκη Κυζίκου, ώστε να αποκτήσουν αίσθηση του ευρύτερου γεωγραφικού χώρου στον οποίο ανήκουν αυτές οι περιοχές και άλλοτε ζούσε ακμαίος ελληνικός πληθυσμός.

Οι μαθητές/τριες μεταβαίνουν στην ιστοσελίδα *Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού* του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού στην ηλεκτρονική διεύθυνση

<http://asiaminor.ehw.gr/forms/fDataDisplay.aspx?Mode=LemmataSearch¶mid=%u0391>.

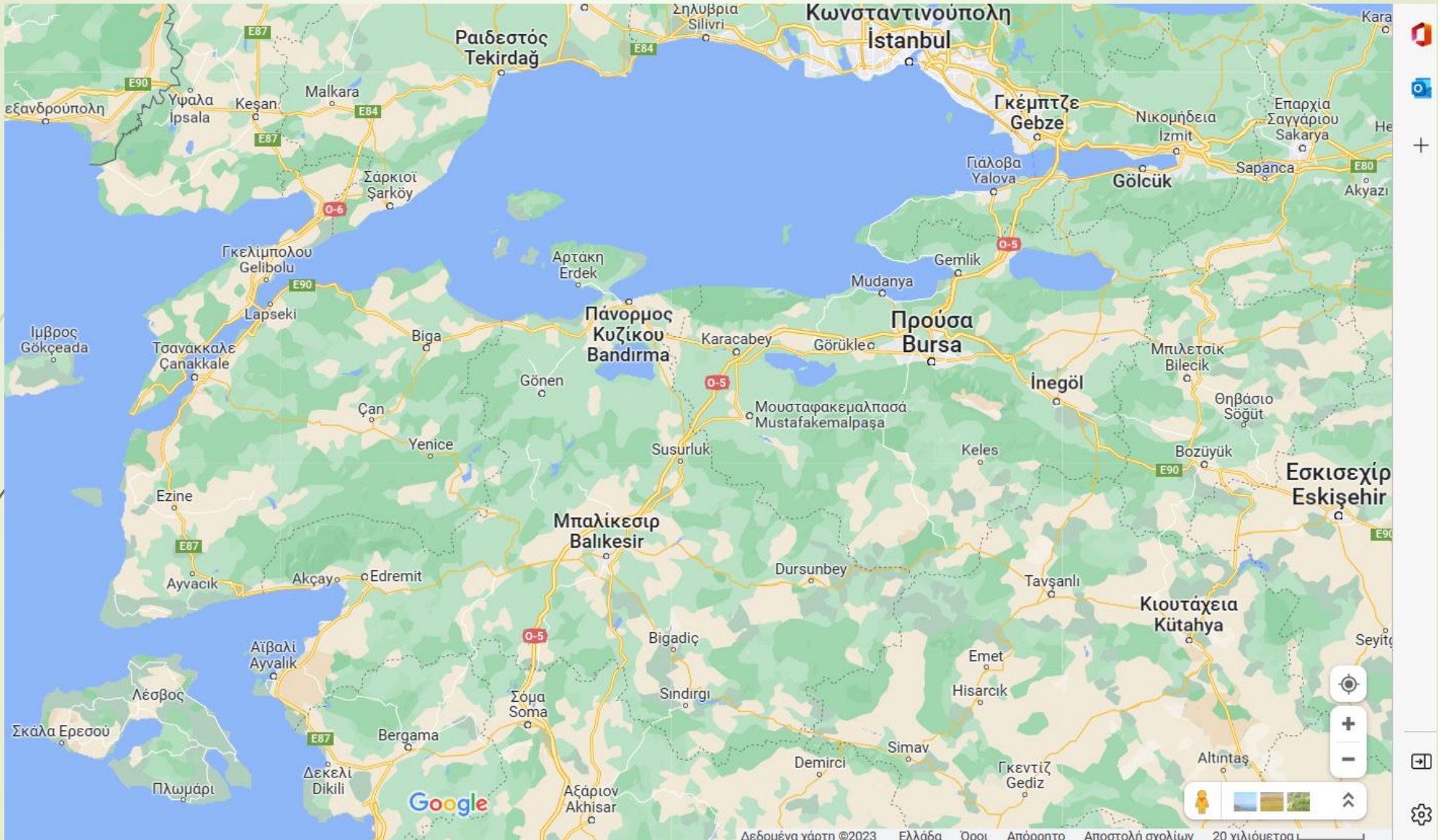
Στο περιβάλλον όπου θα οδηγηθούν, αναζητούν, βάσει αλφαβητικής σειράς, το λήμμα **Αρτάκη** και αποκτούν πρόσβαση στις πληροφορίες *Οικονομία* για να απαντήσουν στα θέματα του φύλλου εργασίας.

Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO
Data LDEO, Columbia, NSF, NOAA
Image Landsat / Copernicus

Google Earth

Ημερομηνία εικόνας: 12/14/2015 39°37'23.97" Β 29°14'29.63" Ε ύψυ 880 μ eye alt 644.81 χλμ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

- Τοπωνύμια (834)
- Οικισμοί (549)
- Αρχαιότητα (208)
- Βυζαντινή περίοδος (120)
- Οθωμανική περίοδος (221)
- Πόλεις (98)
- Χωριά (123)

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

Τοπωνύμια>Οικισμοί>Οθωμανική περίοδος>Χωριά>

Κατάτοπος

Συγγραφή : Σταματόπουλος Δημήτριος (8/10/2001)
Για παραπομπή: Σταματόπουλος Δημήτριος, «Κατάτοπος», 2001,
Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Μ. Ασία
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=12121>

ΟΔΗΓΙΕΣ
ΧΑΡΤΗΣ ΚΟΜΒΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ENGLISH

email pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΑ

3. Στοιχεία οικονομίας

Οι κάτοικοι του Κατατόπου ήταν κατά κύριο λόγο ναυτικοί. Υπήρχε και γεωργική παραγωγή (κρεμμύδια, κυρίως και μετάξι), την οποία όμως αναλάμβαναν οι γυναίκες, αφού οι άνδρες ταξίδευαν. Τα κρεμμύδια πωλούνταν στην [Κωνσταντινούπολη](#), ενώ το μετάξι στην Αρτάκη, την [Πάνορμο](#) και τα [Μουδανιά](#). Οι κάτοικοι, παρότι ναυτικοί, δεν ασχολούνταν καθόλου με το ψάρεμα ούτε είχαν ψαροκάικα, μολονότι το χωριό ήταν παραθαλάσσιο. Αντίθετα, στις δεκαετίες των αρχών του 20ού αιώνα διέθεταν περίπου 20 καΐκια, μικρά και μεγάλα. Όλα ανήκαν σε κατοίκους του χωριού, σε αντίθεση με άλλα γειτονικά χωριά, όπως το [Βαθύ](#), όπου οι πλοιοκτήτες ήταν αμιγώς μουσουλμάνοι. Στον Κατάτοπο επίσης υπήρχε και ναυπηγείο. Τα καΐκια μεγάλης χωρητικότητας (τέσσερις μπομπάρδες των 100 τόνων) δούλευαν ολόκληρο το έτος μεταφέροντας σε διάφορα λιμάνια του Εύξεινου Πόντου ξυλεία, κάρβουνο και πετρέλαιο. Τα μικρότερα δούλευαν από το Μάρτιο μέχρι το Δεκέμβριο (γιορτή του αγίου Νικολάου) μεταφέροντας διάφορα εμπορεύματα στη θάλασσα του Μαρμαρά.

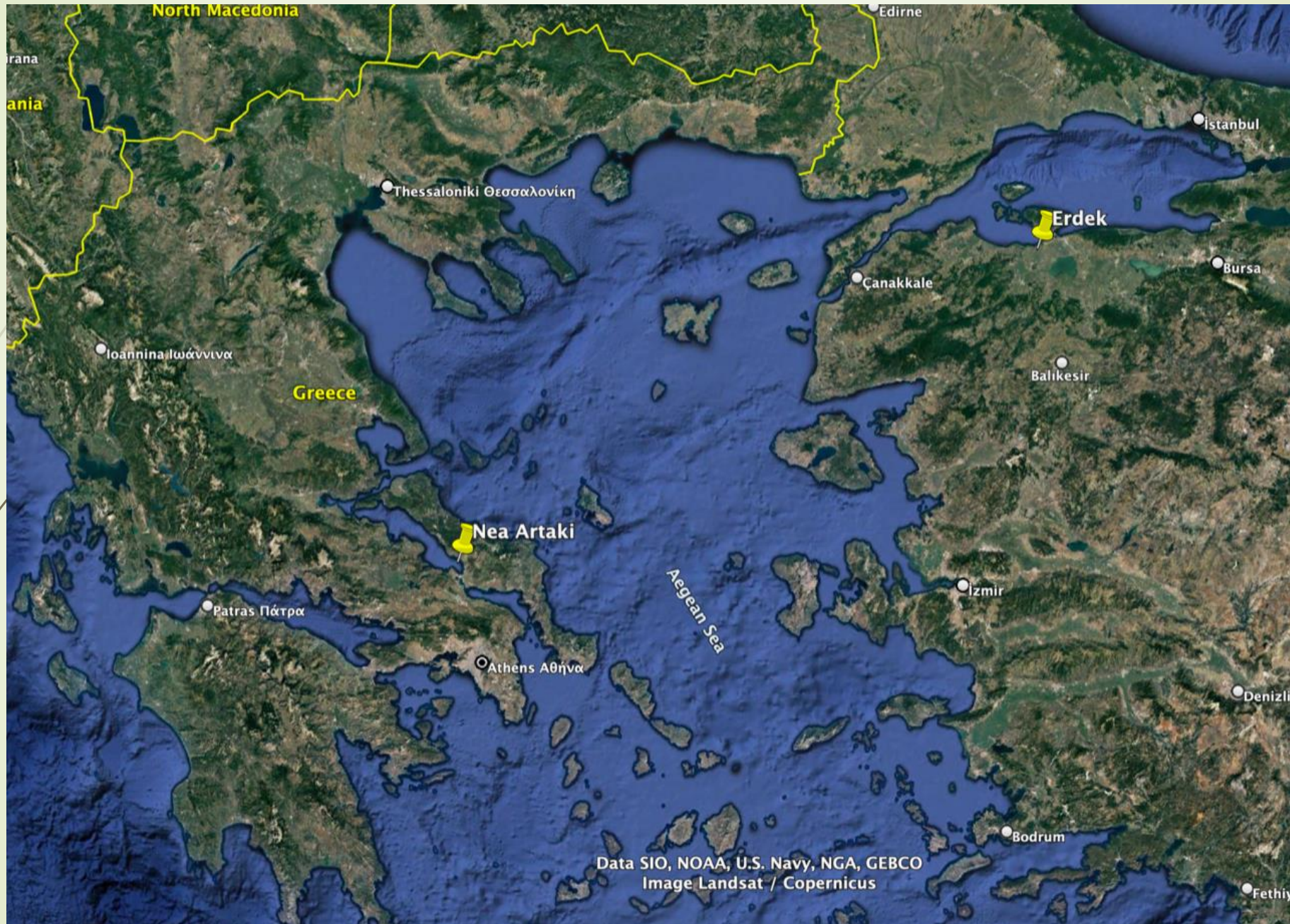
Δραστηριότητα μαθητών (με βάση το φύλλο εργασίας)

- Μελετήστε προσεκτικά το υλικό που συγκεντρώσατε, και σε συνεργασία προσδιορίστε την ιδιαίτερη γεωγραφική θέση και τη γεωμορφολογία της Αρτάκης κοντά στον Ισθμό που συνδέει τη χερσόνησο της Κυζίκου με την υπόλοιπη Μικρά Ασία.
- Με βάση τους χάρτες και όσα διαβάσατε ή έχετε ακούσει, προβληματιστείτε και διατυπώστε τις σκέψεις τους για τη σημασία της γεωγραφικής θέσης της Αρτάκης στο είδος των επαγγελμάτων, στον τοπικό πλούτο, στην οικονομία της ευρύτερης περιοχής, στον χαρακτήρα των κατοίκων κ.α.

Έπειτα, συζητήστε: Η γεωγραφική θέση της Νέας Αρτάκης στην κεντρική Εύβοια θυμίζει αυτή της παλιάς Αρτάκης; Ποια επαγγέλματα είχαν την τάση να ασκούν, κατά κύριο λόγο, οι Αρτακηνοί στην νέα τους πατρίδα; Πώς φαντάζεστε ότι επέδρασε αυτό στο χαρακτήρα τους;

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να προσπαθήσουν να φέρουν στην τάξη οποιοδήποτε κειμήλιο, αντικείμενα, φωτογραφίες ή προσωπικά είδη.

Η Αρτάκη Κυζίκου Μικράς Ασίας

Πανοραμική άποψη Αρτάκης Κυζίκου Μικράς Ασίας από τον λόφο του Αγίου Συμεών. 1920

Η Νέα Αρτάκη της Εύβοιας

Νέο λιμάνι Νέας Αρτάκης

Η σημερινή πόλη ...

<https://ignaspir.wixsite.com/istoria-1/--c14i1>

http://www.wondergreece.gr/v1/el/Perioxes/N_Eyboias/Gia_tin_perioxi/Poleis_Xwria/11156-Nea_Artaki

Ανάλυση δραστηριοτήτων

4η Διδακτική παρέμβαση (3 ώρες)

- ❑ Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να τοποθετήσουν σε μία γωνιά της τάξης τα αντικείμενα που έχουν φέρει και τα ταξινομούν με κάποιο τρόπο, π.χ. διαχωρίζουν τα αντικείμενα από τα άλμπουμ και τις φωτογραφίες ή από τα χειρόγραφα και τα δημόσια έγγραφα.
- ❑ Έπειτα συζητούν γι' αυτά, κάποιοι αφηγούνται αληθινές ιστορίες γύρω από αυτά ή πλέκουν διάφορες φανταστικές με τις οποίες μπορεί αυτά να συνδέονται, ενώ άλλοι μαθητές τα φωτογραφίζουν ή διαβάζουν τα χειρόγραφα, προσωπικές σημειώσεις και σελίδες ημερολογίου.
- ❑ Στη διδακτική παρέμβαση θεωρήθηκε σκόπιμο να συμπεριληφθεί μια επίσκεψη στο Λαογραφικό Μουσείο της Νέας Αρτάκης που ιδρύθηκε από το Σύλλογο Απανταχού Αρτακινών Κυζικηνών.

-
- ❑ Από την υπεύθυνη του μουσείου πραγματοποιείται ξενάγηση, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές/τριες παρακολουθούν και κρατούν σημειώσεις, εκφράζουν τις απορίες τους, συζητούν, φωτογραφίζουν όσα αντικείμενα τους εντυπωσίασαν ...
 - ❑ Η γνωριμία των μαθητών με κειμήλια, απτά σημάδια της ζωής των παλιών Αρτακηνών, προσφέρει μια βιωματική εμπειρία που δεν συγκρίνεται με το μάθημα στην τάξη και δίνει τη δυνατότητα για έρευνα και ανακάλυψη της ιστορίας κατευθείαν στις πηγές.
 - ❑ Οι μαθητές/τριες εργάζονται ομαδοσυνεργατικά, οι απαντήσεις τους καταγράφονται στο φύλλο εργασίας, ανακοινώνονται στην ολομέλεια της τάξης, συγκρίνονται μεταξύ τους και εμπλουτίζονται με νέα δεδομένα που αναδύονται από τη συζήτηση μεταξύ των μαθητών/τριών υπό την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού.

Τελικά παραγόμενα

- ❑ Ο/Η εκπαιδευτικός οδηγεί τους μαθητές/τριες στην αίθουσα Πληροφορικής, τους/τις βοηθά να αποθηκεύσουν και να οργανώσουν σε ξεχωριστούς φακέλους όλο το υλικό που συγκέντρωσαν σε ψηφιακή μορφή.
- ❑ Στόχος είναι η αξιοποίησή του για τη δημιουργία μίας ενδιαφέρουσας παρουσίασης που θα προβληθεί στην εκδήλωση του σχολείου για το τέλος της σχολικής χρονιάς.
- ❑ Αναζητούν στο Διαδίκτυο πρόσθετο υλικό, όπως βίντεο και μουσική.
- ❑ Στο τέλος οι μαθητές/τριες θα γίνουν δημιουργοί- σεναριογράφοι, σκηνοθέτες και παραγωγοί- μίας ψηφιακής ιστορίας που θα αφηγηθεί την ιστορία του Πρόσφυγα, υπό την έννοια της μεταφοράς όχι πια των μεγάλων γεγονότων, αλλά του πολύτιμου προσωπικού βιώματος.

Βίντεο δημιουργίας μαθητών/τριών

Αξιολόγηση του σχεδίου-Αναστοχασμός

- ❑ Μετά την παρουσίαση των εργασιών από τον εκπρόσωπο κάθε ομάδας, οι μαθητές/τριες συζητούν πόσο επωφελής στάθηκε η διδακτική πρόταση κριτικού γραμματισμού (αποτελεσματική χρήση ψηφιακών εργαλείων, ουσιαστική αξιοποίηση των γνωστικών αποτελεσμάτων της έρευνας, κριτική σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν).
- ❑ Οι μαθητές/τριες, μέσω της νέας παιδαγωγικής και διδακτικής προσέγγισης του κριτικού γραμματισμού, εκτίμησαν όχι μόνο τις δεξιότητές τους στην έρευνα, στην οργάνωση και στην παρουσίαση της ιστορίας στο κοινό, με σύμμαχο την τεχνολογία, αλλά και τις γλωσσικές και εκφραστικές τους αδυναμίες, καθώς και τα μαθησιακά τους κενά στη γνώση της ιστορίας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- ▶ Αγγελάκος, Κ., Κατσαρού, Ε., Μαγγανά, Α. (2019α) : *Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου*. Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος».
- ▶ Αποστολίδου Ελένη, «Από την “ενσυναίσθηση” στην “πολυπρισματικότητα”: αλλαγές στις διδακτικές προτεραιότητες της ιστορίας στο σχολείο, αλλαγές στις πολιτικές προτεραιότητες», αναρτημένο στο αποθετήριο Ολυμπιάς: Από την «ενσυναίσθηση» στην «πολυπρισματικότητα». Ανακτήθηκε στις 16/12/2022 από <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/bitstream/123456789/5854/1/1.%ce%91%cf%80%cf%8c%20%cf%84%ce%b7%ce%bd%20%ce%b5%ce%bd%cf%83%cf%85%ce%bd%ce%b1%ce%af%cf%83%ce%b8%ce%b7%cf%83%ce%b7%20%cf%83%cf%84%ce%b7%ce%bd%20%20%cf%80%ce%bf%ce%bb%cf%85%cf%80%cf%81%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1.pdf>

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ανακτήθηκε στις 17/10/2022 από <http://iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>

Μουταφίδου, Α. & Μπράτισης, Θ. (2013). Ψηφιακή αφήγηση και δημιουργική γραφή: δυο παράλληλοι κόσμοι με κοινό τόπο. Ανακτήθηκε 17/12/2022 από <https://www.academia.edu/24841932>

Δικτυογραφία

- ▶ https://youtu.be/_zSPihEu5Ok
- ▶ <https://www.ertnews.gr/anadromes/i-egkatasiasi-ton-mikrasiaton-prosfygonsti-nea-artaki-eyvoias-fotoreportaz/>
- ▶ <http://asiaminor.ehw.gr/forms/fDataDisplay.aspx?Mode=LemmataSearch¶mid=%u0391>

*Οι πατρίδες δεν είναι «χαμένες»
εφόσον υπάρχουν ακόμα άνθρωποι
που τις θυμούνται και τις τιμούν...*

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!